

Стежками життя та творчості Богдана-Ігоря Антонича

Підготувала вчитель
української мови та літератури
Васильківського НВК №1
Тараненко Л.П.

*Це ти сто літ показував мету і шлях стовпом вогнистим,
ми вирости у спадщині твоїй, як в сяйві сонця листя,
у куряві воєн, у мряці буднів час Тібе не зрушив.
Твоє наймення мов молитву кладемо на стяг,
бо знаємо, що мов тавро понесемо в життя
печаті Твоїх палючих слів, що пропекла до дна нам душі.*

• Т.Г. Шевченко

Богдан-Ігор Антонич народився 5 жовтня 1909р. на Лемківщині в родині сільського священика Василя Кота, котрий незадовго до народження дитини змінив прізвище на Антонич. У 1914 р. родина Антоничів перебралася до Відня, де з гіркою бідною перебула чотири роки. У 1919р. Богдан з мамою (батька заарештувала польська влада) переїхали на Пряшівщину до матиного брата, якого невдовзі режим Пілсудського скарав на смерть за домагання прав для галицької Лемківщини. Україна в цей час переживала важкий історичний момент.

На початку 1919 р. Об'єдналися дві молоді держави: УНР (Українська Народна Республіка) і ЗУНР (Західно-Українська Народна Республіка). І хоча її політична доля одразу ж зависла на волоссю, цей короткий спалах незалежності перейшов у вимір культури. «Галичани» у Польщі, «східняки» у складі УРСР, «закарпатці» в Чехії почували себе (з певною мірою ідеалізму) частинками великої України, якої ще немає на жодній карті світу, але яка неодмінно буде. На період такого національного ентузіазму припали шкільні роки Богдана-Ігоря. Труднощі війни відбилися на здоров'ї хлопця. Він часто і тяжко слабував. Тому спершу йому найняли приватну домашню вчительку, а в 11 років віддали до Сяноцької гімназії. Саме в цій єдиній на всю Лемківщину польській гімназії (українських тоді там взагалі не було) дві години на тиждень відводили українській мові, основний наголос за вісім років навчання робили на грецьку та латину.

У 1923—25 рр. Б.-І. Антонич почав писати твори. Два останні роки навчання в гімназії його вчителем був Лев Тец, згодом відомий український художник. Тец осучаснив смаки Антонича, й мав на учня великий вплив. Навчаючись в університеті та по його закінченні, Богдан-Ігор надсилав учителеві свої книжки, які той оцінював дуже високо, сприймаючи їх «з нестримним захопленням». Антонич-гімназист захоплювався музикою, непогано грав на скрипці, котру потім згадував у віршах як «музичне дерево». Виступав на шкільних концертах і навіть komponував мелодії. Також малював і серйозно цікавився образотворчим мистецтвом.

У 1928р. Б. І. Антонич закінчив гімназію і записався на гуманітарний факультет Львівського університету (спеціальність — слов'янська філологія);

Перші свої українські вірші він читав у колі студентів-українців. Антонич пристрасно включився в літературне та громадське життя столиці Західної України й наполегливо почав вивчати нюанси української мови, учитуючись не тільки в словники та граматично-лінгвістичні підручники, але також у твори поетів Радянської України.

Перший свій вірш поет опублікував 1931 року у пластовому журналі «Вогні».

Також він пробував свої сили у прозі та драматургії. Залишилася незакінчена новела «При мандоліні» та великий фрагмент повісті, що мала називатися «На другому березі». Він склав лібрето до опери «Довбуш», що її мав написати Антін Рудницький. Треба згадати й редакторську діяльність Антонича: він деякий час редагував журнал «Дажбог» і також із Володимиром Гаврилюком журнал «Карби». Антонич малював, грав на скрипці й складав музику, навіть мріяв бути композитором. Ці галузі мистецтва, особливо малярство, мали вплив на його лірику.

У 1933р., закінчивши студії в університеті з дипломом магістра філософії, Антонич став вільним літератором. Від 1934р. Б.-Г. Антонич активно друкується в західноукраїнських часописах «Вогні», «Дзвони», «Назустріч», «Ми».

Поет багато спілкувався з художниками, скульпторами, музикантами, шукав разом із членами АНУМ — Асоціації Незалежних Українських Митців — нових засобів художнього вираження, був уважний до новаторських експериментів у галузі форми кубістів і сюрреалістів. Тому, одержуючи за свою другу книжку поезій «Три перстені» літературну нагороду львівського Товариства письменників і журналістів, він у своєму привітанні 31 січня 1935 року відмежовується від політично-спекулятивних зазіхань на його свободу самовираження з боку націоналістично-агресивних кіл. Поет належить правді, якій служили чесно, з прометеївським подвижництвом П. Шевченко та І. Франко.

Для нього І. Франко — «учитель і поет, виховник-будівничий», який умів «шляхи майбутнього в мету спрямовувати сміло», а

III. Шевченко — «не пишний монумент із мармуру», а слово, яке тривкіше за бронзу. Перші поетичні спроби Богдана Антонича не відзначаються досконалістю версифікації. Але молодий поет наполегливо шукає індивідуальні ходи до пізнання таїни семантичного «коду» слова та образності. А з якою музичною енергією він творить експресію строф, яка виразна образна структура «Поеми про вітрини»! Богдан-Ігор Антонич — яскрава, оригінальна мистецька постать в українській літературі, поет-новатор, чия творча доля переконливо засвідчує: великий талант, за словами Дмитра Павличка, «обов'язково пробивається крізь тернові хащі ідейних манівців і хитань на шлях передових думок свого часу, шлях, поєднуючий серце художника й серце його народу». Він себе називав малим хрущем на дереві нашої національної поезії, яке вросло глибоко в шевченківську традицію.

*Антонич був хрущем і жив қолись на вишнях,
на вишнях тих, що їх оспівував Шевченко.
Моя країно зоряна, біблійна й пишна,
квітчаста батьківщино вишні й соловейка!
Де вечори з Євангелії, де світанки,
де небо сонцем привалило білі села,
цвітуть натхненні вишні кучеряво й п'янко,
як за Шевченка, знову поять пісню хмелем.*

(«Вишні») Жулинський М. Г. Із қниги «Із забуття — в безсмертя»

В Антонича ніколи не знайдете зверхнього погляду людини як царя природи, навпаки, він щоразу підкреслює, наскільки рівними й наскільки схожими виявляються живі істоти, звірята, люди та рослини перед стихією, молить Бога берегти в завію «і людські, і звірячі кубла». Недарма ж основою основ серед образів Антоничевої поезії став образ землі як стихії. Богдан-Ігор Антонич прийшов до переконання, що джерело усіх слов'янських вірувань треба шукати саме тут. Із землі народжується життя. Земля і небо — фундамент і дах світового дому. Земля у своїх розмаїтих подобах близька й вічна, вона ховає таємний глузд існування, а небо, цей світ над нами, холодне й неживе. Нам не збагнути його у всій його досконалій блакиті, але й небесна перспектива не дає зрозуміти світ унизу: земля для цієї «блакитної вілли» назавжди залишиться закритою книжкою:

*Стіл ясеновий, на столі
слов'янський дзбан, у дзбані сонце.
Ти поклоняйся лиш землі,
землі стобарвній, наче сон цей!*

(«Зелена євангелія»)

У 1936 р. виходить найбільша прижиттєва збірка Б-І. Антонича «Книга Лева». Видужування після операції у 1937р. ускладнилося запаленням легенів. Слабе серце не витримало. 6 липня Богдан-Ігор Антонич помер. Поховано поета на Янівському цвинтарі у Львові. Збірки «Зелена євангелія» та «Ротації» вийшли у 1938р. помертвно. «Зелена євангелія» — це книга природи «Ротації» — книга міста й цивілізації, а «Велика гармонія» — книга віри. Антонич цікавиться колективною пам'яттю й уявою праслов'ян.

Антонич сповідував ідею неподільної та гармонійної єдності людини й природи, людини й космосу, прагнув пізнати та відтворити рух незнищенної матерії в безкінчній змінності її форм і виявів, жадібно всотував усі барви, тони та звуки довколишнього світу. Але не тільки взаємини людини й природи приваблювали цього творця фольклорних метаморфоз і поетичних міфів. Антонич чутливо реагував на соціальну дійсність, на фантастичні, з елементами сюрреалізму образи-символи капіталістичного міста-спрута. Особливо вражаючі урбаністичні картини з майстерним відтворенням морально-психологічної атмосфери міської ночі й затхлих закапелків дрібних душ постають у збірці «Ротації».

Музей-садиба родини Антоничів розташований на території колишньої греко-католицької плебанії, де й мешкала сім'я Антоничів і куди приїжджав Богдан-Ігор Антонич.

У п'яти просторах кімнатах розмістилася експозиція музею. Створювали її працівники Львівського музею історії релігії. Експонати музею знайомлять із життєвим та творчим шляхом поета Богдана-Ігоря Антонича, історією становлення та розвитку греко-католицької церкви на Мостищині.